

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štef. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

St. 9. V Ljubljani, 15. maja 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Poziv. — Lesni pepel je izborno umetno gnojilo za ajdo. — Posušeno listje od robidnic kot enakovredno nadomestilo za čaj, oziroma tudi za kavo. — Zadrufna centrala v Ljubljani. — Druginja, meščan in kmetovalec. — Nove zakonske določbe zastran sporov pri kupčiji z živino. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — **Inserati.**

Podpisujte šesto vojno posojilo!

Dolgotrajna vojna zahteva ogromna denarna sredstva. V ta namen, da se zagotove za vojskovanje potrebna nova denarna sredstva, se je razpoložilo sedaj šesto avstrijsko vojno posojilo v podpisovanje. Mogočna zavezna Nemčija je završila pravkar svoje šesto vojno posojilo s tako sijajnim uspehom, da mora vzbujati ta nova finančna zmaga krepkega zaveznika splošno občudovanje. Izvrstno uspela zaključitev šestega nemškega vojnega posojila bodi za nas živa vzpodbuda, da pri pričujočem svojem šestem vojnem posojilu posnemamo ta novi vzgled izpolnjevanja dolžnosti in domovinske ljubezni ter tudi sami ponovljeno damo domovini z vso pripravljenostjo čim izdatnejša denarna sredstva za srečno dovršitev vojske na razpolago. Bolj še nego prej treba tudi sedaj številnemu sovražniku, ki je zavrnil našo za mir pripravljeno roko s porogljivostjo, vnovič izpričati našo gospodarsko silo ter mu dokumentirati domoljubno požrtvovalnost. Dočim naše junaške armade z neomajno silo varno čuvajo meje pred sovražno pohlepnostjo, naj sijajni uspeh VI. vojnega posojila podere vsako upanje sovražnikov, da gospodarsko obnemoremo doma. Trdno in varno so fundirana naša dosedanja vojna posojila na našem narodnem premoženju. Ko sedaj stojimo pač v zadnjem razdobju strašne svetovne borbe, zberimo vse svoje gospodarske sile ter z blestečim rezultatom novega vojnega posojila dokažimo svojo neuklonljivo voljo do zmage. Kmetijsko prebivalstvo v naši ožji domovini je ob predidocih vojnih posojilih dejansko izpričalo svoj patriotizem. Sedaj, ko je razgrnjeno v podpisovanje šesto vojno posojilo, se obrača c. kr. kmetijska družba kranjska vnovič do vseh kmetijskih krogov z nujnim pozivom, da se udeleže tudi subskripcije šestega vojnega posojila čim najizdatnejše ter tako vnovič dokumentirajo svoje utrjeno in izkazano domoljubje. Podpisujte šesto vojno posojilo vsak po svojih najboljših močeh.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Lesni pepel je izborno umetno gnojilo za ajdo.

Vsaka rastlina zraste iz hranilnih snovi, ki jih dobi iz zemlje in zraka s posredovanjem solčne svetlobe ter njenih različno učinkujočih svetlobnih žarkov.

Če pridelano rastlino ali njeni plod (zrnje) sežgemo, ostane samo majhen del pepela, ki je rudninska snov rastline. Rastlinski pepel sestoji iz raznih rudninskih snovi; najmanj je v njem fosforove kisline in kalija, dasi sta te dve snovi silno važni za uspešno rast in prav posebej za dobri in bogati pri-

delek zrnja. Če ni v zemlji ali gnoju dovolj fosforove kisline in kalija, ni bogatega pridelka tudi pri močnem gnojenju s hlevskim gnojem, zlasti če je ta nepopoln, kakor je običajno pri nas.

Naredimo primer: Suknena obleka sestoji povečini iz sukna, podloge in platna in le majhen del pride na gumbe, sukanec (cvirn) in šivanko, s katero se obleka sešije. Šivanka in sukanec sta pa zato vseeno važna, kajti brez njih najbolj moder krojač ne more narediti obleke. Šivanka in sukanec se moreta glede svoje važnosti primerjati s fosforovo kislino in kalijem pri rasti rastline

Naše poljske rastline, kakor n. pr. žito, ajda, itd. neobhodno potrebujejo za svojo rast fosforovo kislino, ki se precej enakomerno porazdeli po celi mladi rastlini, a čimbolj rastlina zori, prehaja fosforova kislina v cvetje in končno skoraj vsa v zrel plod (zrnje). Brez zadostne množine fosforove kisline v zemlji kmetijske rastline ne morejo bogato ali sploh ne obroditi in ne pleniti klenega, debelega in težkega zrnja.

To vse prav posebno velja za strniščno ajdo, ki rase kratek čas in mora zato takoj v pričetku v zemlji dobiti dovolj lahko zaužitne fosforove kisline. Če naj strniščna ajda dobro obrodi, se ji mora pognojiti s fosfatnim umetnim gnojilom, najbolje s kakim superfosfatom. Pred vojno so porabili kmetovalci na Kranjskem samo za strniščno ajdo na leto kakih 200 vagonov superfosfata. Superfosfata pa letos ne bo, in če ne bo ajdi pognojeno s fosforovo kislino, ne bo bogatega pridelka, če bo tudi vreme ugodno in ne bo toliko škodljive zgodnje slane.

Kaj je torej storiti? Poiskati nadomestilo za superfosfat. Izborno in enakovredno nadomestilo za superfosfat pri gnojenju ajdi je pepel od lesa. Pepel od premoga ni kot gnojilo sploh nič vreden.

Pepel lesa od listnatega drevja ima v sebi $3\frac{1}{2}\%$ fosforove kisline in 10% kalija, pepel lesa od iglastega drevja ima v sebi $2\frac{1}{2}\%$ fosforove kisline in 6% kalija.

Pri gnojenju ajdi bi bilo torej vzeti na oral štirikrat toliko pepela kakor superfosfata, t. j. 800 do 1200 kg. Takih množin lesnega pepela pa seveda ne bo dobiti, a kolikor se ga dobi, bo dobro došel in bo vsaka množina pridelka ajdovega zrnja znatno pomnožila in zagotovila.

Vsled pomanjkanja superfosfata sežite pri gnojenju ajdi po pepelu od lesa, če hočete, da Vam bo ajda obrodila in pričnite takoj zbirati in iskat tak pepel že sedaj, kajti do setve ajde je samo še slabe tri mesece.

100 kg čistega, t. j. presejanega pepela od lesa je kot umetno gnojilo z ozirom na svojo vsebino fosforove kisline in kalija vredno v primeri z današnjo ceno superfosfata in kalijevih gnojil povprečno 10 K; seveda pepel od trdega lesa (bukovega ali hrastovega) tudi več, od mehkega lesa pa primerno manj in istotako manj nečisti pepel ene ali druge vrste.

Zbirajte in iščite pepel od lesa kot izborno umetno gnojilo za letošnjo setev strniščne ajde, da si zagotovite obilen pridelok, če nam Bog obvaruje ajdo pred slano!

Posušeno listje od robidnic kot enakovredno nadomestilo za čaj, oziroma tudi za kavo.

Čaja, kave in čokolade ni več dobiti, oziroma kvečjemu po taki ceni, ki jo malokdo zmore. Sedanja nadomestila za kavo pa niso le tudi silno draga, ampak največkrat pševredna in so sleparski izdelki.

Kava in čaj nista nikaki živili, ampak le poživili, ki ne prehranjeta telesa, temveč ga v gotovih slučajih le poživljata, oziroma naredita živila laže užitna. O potrebi kave in čaja se dá prepričati. Naj pa bo tako ali tako, dandanes smo vajeni na kavo ali čaj in zato ta poživila le težko pogrešamo.

So ljudje, ki nikakor ne preneso ne sirovega in ne kuhanega mleka, če ni primešane kave ali čaja s

sladkorjem, in kdor je vaju tega dobrega živila, ta bo seveda težko pogrešal kavo in čaj.

Za čaj imamo prav ceno in dobro nadomestilo, ki si ga lahko vsakdo pripravi. Tako nadomestilo za čaj je listje od navadnih robidnic, ki rasejo povsod po naših gozdih.

Kdor je vaju mleka s kavo, more pričeti nadomeščati kavo s čajem iz listja robidnic. Tudi sam čajni odcedek iz takega listja s primešanim rumom, slivovko ali vinom in seveda s sladkorjem ali saharinom oslajen, dá izboren pitni čaj.

Posušeno listje od robidnic, z vrelo vodo polito, dá izboren čaj. Temu čaju pripisujejo tudi zdravilno moč pri prehlajenju, pri kašlju, pri nahodu in je neki prav dobro sredstvo proti napadu po nahuhi.

Čaj, t. j. od suhega listja robidnic, se pa ne prireja tako kakor pravi kitajski čaj, ker se njegove snovi ne izlužijo preprosto v kropu, ampak je robidni čaj krajši ali daljši čas, t. j. nekaj minut kuhati v vreli vodi. Množina čajnega listja od robidnic in čas kuhanja se seveda ravna po okusu vsakega posameznika, ki ga je šele s poskušnjo določiti.

Sloveč nemški botanik in drogist dr. Kuntze, ki se je zlasti s porabo robidnic pečal, piše o tem predmetu tole: „Posušeno mlado listje od robidnic ima isti okus kakor čist, dober kitajski čaj in celo boljšega kakor čaj, ki se v Evropi prodaja. Ker sem pil v Vzhodni Aziji mnogo dobrega čaja in sem žvečil sveže listje čajnega grma, se moja sodba pač more upoštevati. V Berlinu sem si pred leti privoščil šalo, ki je pa pravzaprav bila resna poskušnja. Povabil sem na čaj učene prijatelje in jim obljubil, da jih pogostim z najboljšim čajem dveh raznih vrst. Dal sem jim čaj robidnega listja, potem pa pravi čaj ter jih prisil, naj izrečejo svojo sodbo. Soglasno so dali prednost robidnemu čaju. Seveda sem jim zadevo končno pojasnil.“

Pri napravi čajnega listja od robidnic je pa vzeti samo mlado listje, ker le tako dá v resnici okusen čaj. Tako mlado listje od robidnic za čaj je nabirati prav zgodaj spomladi, kmalu ko rastlina ozeleni, torej meseca aprila in maja ter je listje sušiti na suhem popirju ali v rešetih, in sicer le v senci. Na solncu se listje nikakor ne sme sušiti. Če se vzame prestaro listje, se od njega dobi zagaten in grenak čaj, kajti kolikor trše postaja listje, toliko več zagatne čreslovine se stvori v njem.

Posušeno listje robidnic je potem hraniti skupaj stlačeno v zaprti posodi, najbolje v pločevinasti, kjer se vsled pristoplih gliv naprej godi (fermentira) in tako postaja zlahnejše, razvijajo se dišeče snovi in postaja laže izlužljivo. Paziti je seveda, da posušeno listje v posodi ne prične plesniti.

Zadružna centrala v Ljubljani.

V Ljubljani se je osnovala nova zveza kranjskih zadrug pod gorenjim naslovom, ki je imela 30. aprila t. l. svoj prvi občni zbor.

Udeležba je bila nepričakovano velika. Kar je dalo skupščini poseben znak, je bilo to, da so bili zastopani skoro vsi stari delavci na zadružnem polju, oni, ki so svoj čas orali ledino v našem zadružništvu. Tačasni predsednik J. Traven pozdravi vse došle zborovalce. Lepo njih število na občnem zboru priča zanimanje za novo organizacijo. Nato pozdravi zastopnika deželnega odbora g. dr. Lampeta in zastopnika c. kr.

kmetijske družbe kranjske ces. svetnika in nadravnateljca g. Pirca. Spomni na sestanek kranjskih zadruženikov dne 16. januarja t. l. in na tozadevne sklepe tega sestanka. Kot sad sestanka je nova Zadrúžna centrala. Že v načelstveni seji dne 3. aprila t. l. je bilo sprejetih v centralo 60 zadrug. Danes pa šteje centrala 137 članic. Mnogo zadrug še ni sklepalo o prestopu, zato je pričakovati, da se število naših članic v kratkem še znatno pomnoži. Povdariti treba, da so doslej pristopile že skoro vse starejše in močnejše kranjske denarne zadruge. Nova centrala želi složno sodelovati s kmetijsko družbo kranjsko kot strokovno kmečko organizacijo. Končno izrazi željo, naj bi se okrog Zadrúžne centrale, katere temelj tvorijo najmočnejše kranjske denarne zadruge, zbrale še vse ostale kranjske zadruge, da bomo imeli potem v naših zadrúžnih vrstah močno organizacijo naših gospodarskih sil. Namen centrale ni razdirati, ampak zediniti in združiti, kar se da združiti.

Dr. Lampe pozdravi skupščino v imenu deželnega odbora in zagotavlja, da bo deželni odbor kot doslej podpiral rade volje kmetijsko zadrúžništvo, ker se zaveda, kolikega pomena je za naše narodno gospodarstvo. Pozdravi skupščino tudi v imenu c. kr. kmetijske družbe kranjske in izraža željo, da bi obe organizaciji delovali skupno za povzdigo kmečkega stanu.

Nadravnatelj g. Pirc omenja v pozdravu, da so se zborovalci zbrali na prvi skupščini v oni zgodovinski dvorani, kjer so prvič zborovali svobodnji kranjski stanovi. Vesel je te današnje skupščine, ker pričakuje, da se bosta strokovna organizacija našega stanu in gospodarska odslej med seboj podpirali in da bosta složno delali za njegov gospodarski prospeh.

V načelstvo so bili nato izvoljeni gg.: Ivan Lavrenčič, dekan in kanonik v Kamniku, predsednik; Franc Jaklič, dež. in drž. poslanec, v Dobropoljah; Anton Belec, župan v Št. Vidu nad Ljubljano; Peter Hauptman, župnik na Dobrovi; Anton Oblak, župnik v Št. Lovrencu; Alojzij Šarec, župnik v Šmartnem pri Kranju; Ivan Traven, duhovnik v Ljubljani. V nadzorstvo pa so bili izbrani gg.: Janko Bajec, nadučitelj v Št. Vidu nad Ljubljano; Anton Cerar, župan v Moravčah; Rajko Marenčič, trgovec v Kranju; Peter Natlačen, kaplan v Metliki; Janez Piber, župnik in deželni poslanec v Gorjah; dr. Vlad. Pegan, odvetnik in dež. odbornik v Ljubljani; Josip Šiška, kanonik v Ljubljani; Fr. Vovko, župnik v Št. Petru pri Novem Mestu.

Pri slučajnostih sta se sprejeli resoluciji, naj se članice centrale spomnijo „Kmetovalca“ kot svojega glasila in pa da naj načelstvo resno vzame v pretres vprašanje, kako ustanoviti v okviru centrale tudi blagovni oddelek.

Draginja, meščan in kmetovalec.

Draginja! draginja! ta klic se sliši povsod, pri vseh stanovih, in žalostna resnica je, da čutimo vsi, brez izjeme, to hudo šibo, ki vedno hujše pritiska.

Za vsako hudo stvar je proglašen krivec; kdo pa je največ povzročil draginjo? Splošni odgovor je: Kdo drugi kakor kmet, ta je največ kriv; le pogledjte, kako drago prodaja svoje pridelke: živino, prasiče, mleko, kurja jajca itd. Kmet ni še nikoli imel toliko denarja, kot sedaj in nikoli se mu ni tako dobro godilo, kot ravno zdaj ob času vojne.

Taka sodba se sliši pri vsaki priliki. Resnica je, da ima kmet sedaj več denarja, nego pred vojno, resnica pa je tudi, da ni še nikdar toliko trpel, kakor sedaj.

Le pridi, dragi meščan, v hribovite kraje in prepričaj se boš, kaka izprememba je pri obdelovanju polja in pri spravljanju pridelkov. Poglej n. pr. orača. V plug sta vprežena šibka voliča, ki komaj zmagujeta težko brazdo, koju vodi slabotni deček, pri plužnah se vkvarja nedorasla deklica, pri plugu pa najdeš slabotno vso izdelano ženo, ki z velikim naporom odnaša plug na koncu njive. Torej vse slabo, živina in delavci, vsi veliko trpijo, pa malo izvršijo. In zakaj tako? Močno vprežno živino je vzelo vojaštvo; čvrst mladenič, ki je sam vole poganjal in plužna vrejeval, je odšel na vojsko, torej, vsa boljša moč je odvezeta.

Pri košnji je ravnoisto. Kosijo navadno le ženske in slabotni starčki, ki niso kos težkemu delu.

Morda si kdaj prej opazil pri nalaganju sena, kako je šlo delo naprej. Krepka dva fanta sta metala seno na voz, da je bilo veselje gledati, na vozu pa je bil navadno mož-gospodar, ki je z lehkoto vrejeval seno na vozu in mahoma je bil voz naložen. In sedaj?

Ko je seno suho za spraviti, je navadno vsa družina na travniku, mati in otroci; vsi mislijo, da so trdni, v resnici pa so vsi slabi. Mati in hčerka pograbita za senene vile in mečeta z vso močjo na voz, a le malo ostane na vozu, ker je nakladalec navadno le mali deček, ki komaj glavo kaže iz mrve, torej tudi ni sposoben, da bi naložil voz. Z veliko težavo naposled naložijo mali voziček, kar morajo večkrat ponavljati, če hočejo spraviti seno pod streho.

Pomudi se še nekoliko, dragi meščan, in ozri se nekoliko po polju. Videl boš, koliko naše ženske trpijo v pomladanskem, poletnem in jesenskem času. Celi dan se muči gospodinja na solncu in dela do mraka in le malo pred nočjo se spusti proti domu, kjer jo čaka čez glavo drugega nujnega dela.

Nasproti jej prijokajo lačni, majhni otroci; prasiči v svinjaku jo kruleče prosijo krme; živina v hlevu z mukanjem toži, da je premalo nasičena, ker mali deček ni mogel zadostno krme nanositi. Vse to mora še žena s pomočjo male hčerke opraviti, potem je šele večerja na vrsti, in kdaj? Pozno v noči. Veliko težkoč bi še lahko navedel, a naj zadostuje toliko.

Vrniva se k prodaji pridelkov. Kar se tiče goveje živine, konj in prasičev, pripoznam, da je visoka cena, a vendar še ne tako, kakor v sosednjih deželah.

Očita se kmetu: Čez 2000 kron dobi za par juncev in 600 do 800 kron za enega prasiča itd. Seveda do sedaj je bilo resnično precej dobička, ko je imel kmet po stari ceni plačane delavce in po stari ceni kupl ene gospodarske potrebščine, vse drugače pa bo sedaj, ko je vse: delavci in potrebščine ne trikrat, ampak desetkrat, celó stokrat dražje kot prej.

Meščani navadno tožijo čez živila, obleko in obvalo, dočim mora kmet poleg tega še različne stvari nabavljati in to v tej draginji. Kjer kmet kupuje, ni nikjer maksimalnih cen, pač pa pri prodaji pridelkov in živali. Kurja jajca se smejo na deželi prodajati po 20 vin. komad, kar vendar ni tako strašna cena, kakor se toži, saj vendar kokoš na dan, kadar je najboljša volje, znese samo eno jajce, torej ima gospodinja za vse krmljenje in ponesnaženje krog hiše 10 soldov. Na leto pa znese kokoš povprečno le 60 jajec.

Pripomnim, da je popolna resnica, preden dobijo meščani naše pridelke med zobe, morajo biti z dobičkom nasičeni različni prekupci, mešetarji in trgovci z dotičnim blagom, potem ni čuda, ako je tako slan vsak grižljaj za meščana.

Nikar ne bodite cenj. meščani nevoščljivi, če je prišel tudi borni kmetič enkrat na vrsto, da razpolaga s par stotaki v žepu; to veselje bo kmalu prešlo, kajti čakajo ga po vojni ogromna plačila in **potem bo zopet suh, bolj suh, kakor je bil.**

Vprašam Te, dragi meščan: Kateri drugi stan pa je bil v tem vojnem času tako prizadet kot ravno kmetijski? Dali smo živino, konje, vozove, krmo, živila in najbolj trdne delovne moči, koje najtežje pogrešamo in za katera ni nadomestila.

Ali mar ni kmet pravi Egiptovski Jožef sedaj v vojnem času? Vse teka k njemu, vse mogoče zahtevajo in tudi dobijo, če je le količkaj zaloge.

Imejte torej sočutje s kmetom in nikar ga tako kruto ne obsojajte, kakor se večkrat sliši.

Žrtvuimo se vsi, vsak po svojem stanu in z vso močjo delajmo za srečen izid vojne in ko to dosežemo, bodo pozabljene vse težave, v kar pomoz — Bog!

Frančišek Miklavčič, Sv. Križ.

Važno!

Nove zakonske (postavne) določbe zastran sporov pri kupčiji z živino.

(Dalje).

§ 124. Na konci § 932. z. o. z. je pristaviti: § 23 a. Med sodno obravnavo zastran razrušitve zaradi kake živinske napake ima sodišče zaenkrat odrediti na predlog ene izmed strank sodno prodajo živali ter je skupeček pri sodišču založiti, in sicer takoj, kakorhitro ni žival več potrebna, da se še naprej opazuje ali ogleduje.

Pojasnilo. Sedaj je torej dovoljena sodna prodaja živali, zaradi katere se pravda vrši. S tem se znižajo včasih razmeroma zelo visoki stroški za vzdrževanje živali; pravda je vsled tega bistveno cenejša in preprostejša, ker se na ta način odpravi prepir glede stroškov vzdrževanja živali, katerim se nasproti postavljajo dohodki od živali.

Zadostuje, če prodajo predlaga le ena stranka, ker navadno itak nobena stranka živali noče imeti. Predpogoj za prodajo pa je, da živali ni treba več presojati v pravdne namene.

Da se ima prodajo živali zvršiti s sodno naredbo, pomeni toliko, da glede takih sodnih sklepov zastran pristojnosti in izvršitve, kakortudi za druga pravdna dejanja, veljajo določbe eksekucijskega reda o začasnih odredbah.

§ 125. § 933. s. o. d. z. se ima glasiti: Kdor hoče zahtevati jamstvo, mora svojo pravico sodno uveljaviti v treh letih, če se gre za premakljivo reč, v šestih mesecih, če se gre za nepremakljivo reč in v šestih tednih, če se gre za kake živinske pomanjkljivosti, drugače nima več pravice tožiti. Ta doba pričinja z dnevom izročitve reči; za jamstvo zastran takih živinskih pomanjkljivosti, glede katerih je odrejena domnevna doba, pa od dneva naprej, ki se ta doba konča; za jamstvo zastran kake zahteve, ki jo kak tretji stavi na reč, pa od dneva naprej, ko kupec za to zahtevo izve.

Uveljavljenje z ugovorom pristoji kupcu, če pomanjkljivost naznani med predpisano dobo.

Pojasnilo. V tem paragrafu določene dobe so take, ki zapadejo in ne take, ki zastarajo, se zato ne morejo s kako pogodbo podaljšati, (t. j. pravica do tožbe navzlic kakemu dogovoru ugasne), vendar se je omililo najskrajnejše izvajanje lastnosti teh dob iz ozirov na pošten promet, namreč da ugasne tudi pravica do ugovora s potekom določene dobe.

Doba, vložiti tožbo zaradi kake pomanjkljivosti pri živini, se je skrčila na šest tednov od dneva izročitve, kajti če bi se bila pridržala šestmesečna tožbena doba, bi ta prodajalcu onemogočila ovreči trditve kupca, kar bi pospeševalo neutemeljene ugovore.

Da se dvomi izključijo, se je izrecno določilo, s katerim dnevom prične tožbena doba (glej § 102. N., 902. s. o. d. z.)

Iz določbe, da tamkaj, kjer je določena za živinsko pomanjkljivost domnevna doba, prične tožbena doba z dnevom končane domnevne dobe, sledi, da je skrajšanje dobe na šest tednov veljavno ne le za pomanjkljivosti, ki jih omenja naredba, ampak za vse pomanjkljivosti, za katere prihaja v poštev v posameznih slučajih jamstvo, torej tudi glede izgovorjenih ali zagotovljenih lastnosti živali.

* * *

C. kr. kmetijsko ministrstvo je z ozirom na predstoječe nove zakonske določbe zastran sporov pri kupčiji z živino izdalo tole

objavo, ozir. pouk.

Med določili občnega državlanskega zakonika, h kateremu so prišle tri med vojno izdane novosti, so važne za praktične kmetovalce in živinorejce zlasti one, ki so stopile v veljavo 1. januarja 1917.

To so §§ 117. do 126. iz 5. naslova, 5. oddelka, ki se tiče „jamstva“ in pa ministrska naredba z dne 10. novembra 1916, drž. zak. št. 384., ki določa domnevne dobe nekaterih pomanjkljivosti pri živini.

Kar se najprej tiče domnevnih dob, ki so jih poprej imenovali „jamstvene dobe“, določa imenovana ministrska naredba isto, kar je v tem spisu dobesedno objavljeno.

Trajanje domnevne dobe je v nasprotju s prej veljavnimi določili določeno enotno na dva tedna.

Tudi število živinskih pomanjkljivosti, za katere velja zakonska domnevna doba, je sedaj deloma skrženo, deloma razširjeno.

Tožba zaradi jamstva pa sedaj ni omogočena samo pri boleznih in pomanjkljivosti, ki jih navaja imenovana ministrska naredba, ampak tudi pri vseh drugih živinskih napakah, vendar je v nasprotju s prejšnjimi določili vedno doprinesiti dokaz, da so te pomanjkljivosti že obstojale pred izročitvijo živali.

V ministrski naredbi navedene bolezni in pomanjkljivosti se ne označijo več kot postavne ali glavne napake (cesarske napake ali cesarski tadelj), ampak se samo izreče, da se domneva, žival jih je že imela, če se dva tedna po izročitvi pokažejo.

Če se torej pokažejo živinske pomanjkljivosti, za katere je določena domnevna doba, v teku dveh tednov, potem mora kupec, če si hoče zagotoviti korist zakonske domnevne dobe po § 119. n. o. d. z., o najdeni pomanjkljivosti takoj (t. j. brez nepotrebne odlašanja) obvestiti prodajalca, ali v njegovi odsotnosti župana, ali pa žival pustiti preiskati po kakem izvedencu, oziroma pri sodišču predlagati sodno dokazovanje, kar se je poprej imenovalo dokazovanje v večni spomin.

Z ozirom na kakovost živinske pomanjkljivosti, ki utemeljuje uveljavljenje jamstva, in sicer brez razlike, če za to pomanjkljivost obstoji kaka domnevna doba ali ne, more kupec po § 123. n. o. d. z., če se pomanjkljivost ne da odpraviti in ovira redno porabo živali, zahtevati popolno razrušenje kupčije, če pa pomanjkljivost redne porabe ne ovira ali če se da odstraniti, pa zahtevati primerno znižanje kupnine, ali izboljš-

šanje prodane reči, oziroma dopolnjenje tistega, česar manjka.

Prodajalec v vseh slučajih jamči za povzročeno škodo. Neznatna manjša vrednost ne prihaja v poštev.

Kaka živinska pomanjkljivost, ki n. pr. pri živini za rejo ali pleme more utemeljiti razrušitev pogodbe, more biti pri klavni živini nebitvena.

Tožbo zaradi jamstva pri živinskih napakah je sedaj po § 125. n. o. d. z. vložiti v šestih tednih in ne kakor poprej v šestih mesecih, kar znači bistveno izpremembo o. d. z. Doba za tožbo pričenja pri živinskih pomanjkljivostih z zakonsko domnevno dobo z zadnjim dnevom te dobe, pri drugih pomanjkljivostih pa z dnevom izročitve živali.

Popolnoma nova je določba § 124. n. o. d. z., ki določa, da more sodišče v pravdi zaradi kake živinske pomanjkljivosti na predlog le ene stranke odrediti sodno prodajo živali ter skupiček založiti pri sodišču, kakorhitro ni žival zaradi nadaljnega ogledovanja ali opazovanja več potrebna.

VOJNE NAREDBE.

Organizacija in nadzorovanje ljudske prehrane.

C. kr. urad za ljudsko prehrano je odredil, da se vse ministrske naredbe, ki se tičejo ljudske prehrane in razdeljevanja živil, natančno in strogo vrše po predpisih in je v to svrhu ustanovil nadzorovalne okraje. Vsak nadzorovalni okraj dobi svojega nadzornika za cel nadzorovalni okraj in vsako glavarstvo pa še posebej za svoje območje svojega nadzornika, ki bodi kak uradnik finančne ali davčne oblasti. Kranjska dežela ima svoj nadzorovalni okraj s številko 10. ter je imenovan zaenkrat za načelnika celega tega okraja s sedežem v Ljubljani c. in kr. podpolkovnik v p. g. Viljem Wiener. — V svrhu natančnejše in strogeje ureditve oddaje klavne živine bo tudi odslej naprej prideljen vsakemu okrajnemu glavarstvu poseben nadzornik za živinski obrat katerega naloga bo, voditi natančne seznamke vse klavne živine, ki se nahaja v okraju, ter sodelovati pri oddaji te živine. Uveljavila se bo tudi določba, da vsakdo, ki določene klavne živine neupravičeno v pravem času ne odda, jo bo vendarle moral v določenem roku oddati, in sicer po nižji ceni kakor je maksimalna cena.

Oddaja vojaških konj za kmetijska dela.

Po odredbi ces. in kr. vojnega ministrstva se bodo oddajali vojaški konji za poljedelska in gozdarska dela, v kolikor bodo dopuščali vojni odnošaji, zlasti za čas košnje in spravljavanja pridelkov kakortudi za vožnje lesa in drv. Vobče se bodo oddajali ti konji le od strani nadomestnih vojaških oddelkov in za tisto vojaško poveljno ozemlje, kjer se nahajajo. Kdor želi dobiti konje (občine, posamezniki itd.), mora prositi zanje pri dotičnem c. kr. okr. glavarstvu ali pa pri deželni delavski izkazovalnici v Ljubljani. Za dva para konj se prideli tudi en vojak, za 20 do 30 konj pa še en podčastnik. Pripadajoče moštvo mora s konjem delati. Konji dobe s seboj najpotrebnejšo opremo. Oskrba konj in moštva je stvar delodajalca (občine, posameznega gospodarja itd.). Pristojbino za prehrano moštva dobi delodajalec na roko proti potrdilu. Delodajalec je dolžan dati moštvu krajevni dnini primerno doklado, ki jo določi okr. glavarstvo in ki mora znašati najmanj 3 K na dan. Za potrebno krmo mora delodajalec sam skrbeti. Izposojeni konji se lahko vsak čas odpokličejo in se morajo v takem slu-

čaju takoj odposlati. Uprezati se smejo izključno le za kmetijska in gozdarska dela. Oddati jih je nazaj vsaj v tako dobrem stanju v kakršnem so se prevzeli. V boleznih mora delodajalec na svoje stroške skrbeti za potrebno zdravljenje.

Ureditev prometa z govejo živino.

Z ministrsko naredbo z dne 1. maja 1917, drž. zak. šte. 192., se je nanovo uredil ves promet z govejo živino. Ta naredba je zelo važna, zato objavimo vsebino tistih paragrafov, ki jih morajo poznati vsi kmetovalci dobesedno, dočim druge določbe te naredbe objavimo le v izvlečku.

§ 1. Za sodelovanje pri ureditvi prometa z govejo živino se osnuje »Osrednja komisija za promet z govejo živino« na Dunaju. V tem paragrafu je določeno, kako je ta osrednja komisija sestavljena. Ona ne sklepa z glasovanjem, ampak njen predsednik ali namestnik le ugotovi izid posvetovanj.

§ 2. Naloga osrednje komisije je poleg tiste, ki jo ji naroči kmetijsko ministrstvo, sodelovanje v vseh zadevah, ki se tičejo prometa z govejo živino, zlasti ima sledeče naloge: Sodelovati pri dobavnem načrtu za govejo živino med posameznimi kronovinami, oddajo klavne živine vojaški upravi in končno nadzorstvo nad delovanjem poslovalnic za dobavo klavne živine v posameznih kronovinah.

§ 3. Kmetijski minister določa na podlagi posvetovanja osrednje komisije koliko imajo posamezne kronovine dati klavne in vprežne živine, da je dobi dovolj vojna uprava in civilno prebivalstvo ter se pri tem varujejo gospodarske in živinorejske koristi.

§ 4. Kmetijski minister more na podlagi tega izdelanega načrta potom političnih deželnih oblasti predpisati število klavne živine (in telet) in dati deželnim političnim oblastim pravico zahtevano živino terjati za gotove upravičence.

Tudi more kmetijski minister določiti, da le gotove poslovalnice pod gotovimi pogoji v posameznih kronovinah smejo govejo živino nakupovati. Kmetijski minister ali od njega pooblaščen deželne politične oblasti morejo dovoliti izjeme od izključne pravice do nakupovanja goveje živine, v katerem slučaju je pa kupcu prepovedano žival zopet prodati.

§ 5. Deželne politične oblasti imajo po tozadevnih predpisih kmetijskega ministrstva skrbeti za pravočasno in polnoštevilno dobavo predpisane množine klavne ter vprežne živine in imajo v to svrhu v upravnem okolišu urediti promet z govejo živino.

§ 6. Na podlagi zadnjega štetja goveje živine in na podlagi poznejših štetev, ki se od časa do časa odrede, imajo deželne politične oblasti določiti koliko klavne in vprežne živine je odvzeti, oziroma koliko se je sme izvoziti ali uvoziti. Ta načrt o dobavi klavne in vprežne živine je predložiti v potrdilo kmetijskemu ministrstvu, ki ga sme izpremeniti.

§ 7. Deželne politične oblasti morejo v svojem upravnem okolišu v svrhu sodelovanja v vseh zadevah promet z govejo živino postaviti eno ali več »Deželnih komisij za promet z govejo živino« in njih naloge natančneje določiti. Ta deželna komisija bodi sestavljena iz uradnika politične deželne oblasti, kot načelnika, iz zastopnika deželnega odbora, vojaške uprave, kmetijstva, konzumentov, mesarjev in iz zastopnika poslovalnice za dobavo klavne živine. Načelnik deželne komisije more od slučaja do slučaja povabiti tudi posebne veččlane.

§ 8. Na podlagi dobavnega načrta za celo kronovino more deželna politična oblast predpisati koliko in kakšne goveje živine v zmyslu tega načrta morajo posamezne

občine oddati, pri čemer se je ozirati na živinorejo in potrebo vprežne živine, kakortudi na najnujnejšo preskrbo prebivalstva z mesom in mlekom.

Župani so v tem slučaju dolžni, če naj ne zapadejo kazni, ki jih predpisuje § 18. te naredbe, skrbeti za pravočasno in polnoštevilno dobavo goveje živine, ki je tisti čas v občini na razpolaganje.

Če se v kakem okraju potom prostovoljne prodaje ne dobi dovolj živine, je v posameznih občinah določiti, katera goved se lahko odda brez oškodovanja obrata dotičnega kmetovalca.

§ 9. Politična deželna oblast more prekiniti semnje za govejo živino, ali jih omejiti le za živino za rejo in porabo; more tudi odrediti dogone živine na določen kraj, oziroma okrajne politične oblasti pooblastiti take dogone odrediti.

Kmetijsko ministrstvo more, če so težkoče z dobavo živine na kak drug način, odrediti, da se klavna živina v upravnem okolišu kake politične deželne oblasti dobavlja potom takih dogonov živine.

Župani so pod kaznijo dolžni pri predpripravah in pri izvršitvi teh dogonov živine sodelovati po odkazih okrajne politične oblasti.

§ 10. Kmetijski minister more političnim deželnim oblastim ukazati, da določijo maksimalne cene za govejo živino

- a) ki se ne smejo prekoračiti na gotovih večjih mestnih semnjih;
- b) ki se ne smejo od strani prodajalca živine tudi nikjer drugje prekoračiti. Obenem se morejo določiti tisti prebitki in druge določbe, ki se jih je držati pri zopetni prodaji živine.

Te maksimalne cene določi kmetijsko ministrstvo dogovorno z drugimi ministri.

§ 11. Goveja živina, všteti teleta, se sme iz kake dežele v drugo poslati le z dovoljenjem politične deželne oblasti. Ta oblast more dati dovoljenje okrajnim glavarstvom izdajati živinske potne liste za tak izvoz, ki jih pa smejo izdati le na podlagi izvoznega dovoljenja.

§ 12. V kolikor poslovalnice za dobavo živine ne morejo dobiti potrebnega števila klavne in vprežne živine potom prostovoljne prodaje, more politična deželna oblast z njenim pooblastilom okrajno glavarstvo neposredno ali posredno po županstvih od lastnikov živali, oziroma od njih pooblaščenec, zahtevati, da določeno živino poslovalnicam za promet z živino prodajo.

Oblast more lastniku živali prepovedati, dokler zahtevana oddaja določene živine ni rešena, jo kam drugam dati, prodati ali zaklati, izvzemši če se žival mora v sili zaklati.

Pri oblastvenem zahtevanju je živino po možnosti enakomerno v celem okolišu terjati in se je pri tem ozirati na posebne razmere gospodarstva in dotičnih lastnikov živine.

§ 13. Če se lastnik živine ali njegov pooblaščenec brani žival dati oblasti, ki jo terja, more ta oblast dotično žival tudi s silo vzeti. Okrajno glavarstvo more po svojem pooblaščenju to pravico takoj na mestu dogona ali bivališča živine izvršiti.

Če se ne doseže sporazuma glede nakupnine, potem jo zahtevajoča oblast določi po kakovosti živine, in če obstoje maksimalne cene, v okviru teh po zaslišanju kakega izvedenca.

Če se komu kaka zahtevana žival s silo odvzame, določiti je zanjo kupnino na prej označeni način ter je vrhutega 5⁰/₀ odtegniti.

Kupnino je najdlje v 10 dneh od dneva izročitve živali v gotovini plačati ali pa potom pošte poravnati.

Če je kdo kako svojo žival prodal, pa jo ima vendarle še v svojem hlevu, to ne ovira, da bi se te živali ne smelo zahtevati.

§ 14. Če ni znano bivališče tistega, ki ima pravico žival prodati, ali če ga zastopa tak, ki v to svrhu ni upravičen, potem vendarle more zahtevajoča oblast oddajo živali odrediti v zmislu § 12. in 13. te naredbe.

§ 15. Okrajna glavarstva morejo nastaviti v svrhu izvrševanja svojih nalog pri dobavi goveje živine, zlasti pri izvrševanju svoje terjevalne pravice, posebne nadzornike za živalski obrat. Če nastavljeni nadzorniki niso državni uradniki, jih je zapriseči glede izvrševanja svojih dolžnosti.

§ 16. Živina se sme po železnici prevažati le tedaj, če se doda voznemu listu transportno dovoljenje od politične deželne oblasti, oziroma od okrajnega glavarstva, če to dobi od deželne oblasti to pravico.

§ 17. Proti odredbam političnih oblasti ali županstev na podlagi določil §§ 5., 8. do 14. ni nikakega priziva.

Predpostavljena politična oblast ima pa pridržano pravico vse odredbe službeno preiskati in če potreba dati navodila.

§ 18. Kdor se predpisom na podlagi te naredbe ne pokori, ga kaznuje okrajno glavarstvo z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do šest mesecev, če dejanje ni strogeje kaznjivo. Kdor koga h kakem tozadevnem kaznjivem dejanju zapelje, ali sodeluje, je enako kaznjiv.

§ 19. Ta naredba stopi v veljavo z dnevom razglasitve in se obenem razveljavi ministrska naredba z dne 23. septembra 1916, drž. zak. štev. 321.

Le tiste plemenske kobile so oproščene od prodaje vojaščini, oziroma od dela po vojnodajatvenem zakonu, od katerih se res more domnevati, da so breje.

C. kr. kmetijsko ministrstvo je izdalo dne 1. marca t. l., štev. 6190., naslednji odlok na vse c. kr. državne zavode za konjerejo:

»Izvedelo se je, da velik del lastnikov kobil pusti taiste samo zato zaskočiti od kakega državnega žrebca, da dobe zaskočni list, na podlagi katerega zahtevajo sklicuje se na § 1., točko 14., zakona o novačenju konj, oziroma na § 13., odstavek g, vojnodajatvenega zakona, da se jim kobile ne odvzamejo, oziroma se jih ne pritegne za vojnodajstvena dela.

Takim lastnikom kobil ni nič na tem, da se ubreje, in zato ne pripeljejo svojih kobil k ponovnem zaskočenju.

Da se prepreči taka zloraba, odredi kmetijsko ministrstvo, izdajo pravnoveljavnih zaskočnih listov lastnikom kobil šele tedaj, če kobila pri ponovnem zaskočenju nič več ne stoji in je zato njeno brejost res domnevati.

Lastniku kobile je po prvem zaskočenju njegove živali izdati potrdilo, da je kobila bila zaskočena, ki ga je pri ponovnem zaskočenju vedno s seboj prinesiti.

Zaskočni list se lastniku kobile šele potem izroči, če kobila pri ponovnem zaskočenju nič več ne stoji in je zato domnevati, da je ubrejena.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčeva

ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismono, če je pisnu priložena 1 K v znakmah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Drugi odgovor na 59. vprašanje v zadnji številki »Kmetovalca«
glede sedaj veljavnih **maksimalnih cen za čreslo**. — Ker neprestano izhajajo nove ministrske naredbе, se uredništvu našega lista lahko pripeti, da kako tako naredbo prezre. Ni res, da veljajo še maksimalne cene za čreslo, ki so bile določene z ministrsko naredbo z dne 24. marca 1916, ampak sedaj so veljavne maksimalne cene za čreslo, ki jih določa ministrska naredba z dne 2. aprila 1917, drž. zak. št. 145. Te maksimalne cene so: za celo smrekovo lubje 24 K, za zdrobljeno 30 K in za zmleto 32 K za 100 kg. Za hrastovo lubje so te cene 26, 28, oziroma 30 K za 100 kg. S tem je torej popravljen naš napačen odgovor v zadnji številki »Kmetovalca«.

Vprašanje 66. S sosedom sva tako blizu, da njegove kokoši pri meni neso in on kar naprej stika po mojem poslopju po jajcih njegovih kokoši, dasi jaz pri njemu tega ne delam, četudi moje kokoši pri njemu neso. **Kako morem sosedu zabraniti iskanje jajec njegovih kokoši po mojih poslopih?** (A. B. v S.)

Odgovor: Po § 405. obč. drž. zak. so vse koristi, ki izvirajo od kake živali, last njenega posestnika. Jajca sosedovih kokoši so torej njegova in je Vaša dolžnost jih mu izročiti ali pa pustiti, da jih sam poišče. Kako zadevo uredite, je Vaša reč. Vi seveda imate pravico tuje kokoši raz svoje posestvo s primerno silo odganjati, nikakor pa jih ne smete poškodovati ali celo pobijati.

Vprašanje 67. V hiši so se mi zaredile miši in v svinjaku pa podgane v tolikem številu, da mi prasiče objedajo. Skušal sem brez vsakega uspeha razne strupe in prosim nasveta, **kako bi se najuspešneje zatrla miši in podgane?** (A. P. v S.)

Odgovor: Z dobro pastjo ni miši težko zatreti, ker se jako lahko love. Miši in podgane se z uspehom zatirajo z okuženjem z Löfflerjevim bacilom ter dobite tozadevni tiskani pouk pri naši družbi. Podgane so silno prebrisane živali, se dajo pač s trupom zatirati, toda nastavljanje strupa se mora razumeti. Da se podgane preženejo, je najvažnejše sredstvo, jim odvzeti vsa skrivališča; dokler se to ne zgodi, vsa sredstva prav počasi ali sploh ne učinkujejo. Nikjer ne sme biti pot tlami kakega praznega prostora, luknje v zidovju je zadelati z malto od cementa in zdrobljenega stekla, in je sploh vsa skrivališča na en ali drug način odpraviti ali zadelati. Posebno nevarna so slaba stranišča in svinjaki, kjer se nahajajo taki skriti prostori.

Vprašanje 68. Koliko je resnice na trditvi nekaterih tukajšnjih kmetovalcev, **da je črni kajnit, t. j. umetno gnojilo, boljše od belega?** (J. S. v D.)

Odgovor: Kajnita sploh ni dveh vrst, ampak kajnit je podoben navadni kuhinjski soli ter je navadno umazano belkaste barve. Mi po vsi pravici domnevamo, da pri Vas vsako umetno gnojilo imenujete »kajnit«
in potem ni čuda, če kmetovalci trdijo, da je črni kajnit, t. j. kako umetno gnojilo temne barve, boljše nego bele. Zapomnite si vendar, da so tri vrste umetnih gnojil, in sicer dušičnata, fosfatna in kalijeva. Pri umni rabi umetnih gnojil se posluži razumen kmetovalec naenkrat vseh teh treh vrst umetnih gnojil, kajti rastlina mora dobiti v zemlji dušik, fosforovo kislino in kalij. Dušičnato umetno gnojilo se takrat lahko izpusti, če se obenem gnoji s

hlevskim gnojem ali z gnojnico, ki imata precej dušika v sebi. Dušik je najvažnejša rastlinska hranilna snov v zemlji. Na drugem mestu stoji fosforova kislina, ki se nahaja v fosfatnih gnojilih, ki so: Tomasova žindra, rudninski in kostni superfosfat itd. Na tretjem mestu stoji kalijeva gnojila, in sicer: kajnit, kalijeva sol, žveplenokisli kalij, žveplenokisla kalijeva magnezija itd. itd. Vsa kalijeva gnojila so večinoma umazano belkaste barve in so podobna umazani kuhinjski soli. Fosfatna gnojila so večinoma temnorjave barve in ker ta sama zase bolj učinkujejo kakor kalijeva gnojila, zato trdijo Vaši kmetovalci, da je črni kajnit boljši od belega. Vi kajnita ne smete zamenjavati s fosfatnimi ali dušičnatimi gnojili in potem ne bo tega nihče trdil, da je črni kajnit več vreden nego beli.

Vprašanje 69. Ob deželni cesti imam vrt, ki je odnekad ograjen deloma z živo mejo, deloma z žico. Sedaj sem dobil ukaz, da moram plot ob svojem vrtu odstraniti, kar mi silno napačno hodi, kajti na koncu vrta je občinsko napajališče za živino, kamor zahaja do 50 glav živine, ki mi lahko na vrtu naredi ogromno škodo. **Ali sem res primoran odstraniti plot ob vrtu, ki meji na deželno cesto?** (A. Z. v L.)

Odgovor: Glasom § 5. dež. zakona z dne 26. septembra 1874, ki uveljavlja cestni policijski red na javnih nedržavnih cestah, naj ploti in seče praviloma ne stoji bliže nego 1 m daleč od vnanjega roba od občestnega rovišča ter smejo biti največ 1 m visoki. Vi ste torej dolžni odzvati se povelju odstraniti plot, seveda pa smete postaviti novega, ki bo dovolj oddaljen od ceste. Na Vašo prošnjo na okrajni cestni odbor Vam pa sme ta do preklica dovoliti, da zaenkrat plot ostane tam kjer je.

Vprašanje 70. Imam kravo, ki daje veliko dobrega mleka, toda kadar postane kake 5 do 6 mesecev breja, pa daje **grenko mleko**, ki se pri kuhanju zasiri in sploh ni užitno. Kaj je temu vzrok in kako odpomoči? (I. P. v M.)

Odgovor: Že v seskih in zlasti potem pri molži v hlevu pride v mleko vsepolno različnih gliv, ki so deloma koristne, deloma škodljive. Za mleko je najbolje, če ne pride vanj nobena gliva, a to je nemogoče. Zelo važna gliva v mleku je tista, ki mleko naredi kislo in se imenuje gliva mlečne kisline. Na eni strani je ta gliva škodljiva, ker povzroči kisanje mleka, a na drugi strani je pa koristna, ker ne pusti priti drugim glivam do škodljivega razvoja. Če je teh gliv v mleku premalo, a drugih škodljivih pa preveč, potem zadnje nadvladujejo in mleko spridijo. Imamo glive cepljivke, ki delajo mleko grenko, ga razkrajajo in povzročajo, da se pri kuhanju mleko zasiri. Te glive se nahajajo v nesnažnih hlevih in pridejo tudi v seske. So krave, ki v zadnji dobi brejosti dajejo mleko z obilo teh gliv cepljivk okuženo, katere ne morejo v razvoju ovirati glive mlečne kisline. V Vašem slučaju utegne to biti in boste nepravilno odpravili s primernim razkuženjem. Predvsem je hlev dobro osnažiti, skrbeti je za redni odtok gnojnice ter je gnojnične jarke z vodo izplaknjevati. Tako očiščene gnojnične jarke je razkužiti s 3% kreolinovo vodo. Vime je pred vsako molžno umiti z 2% mlačno raztopino od sode in ga je potem do suhega zbrisati z zanesljivo čisto ruto. Notranjost seskov je razkužiti z izbrizgovanjem s 3% raztopino borove kisline. Samoobsebi umevno je mlečno shrambo temeljito osnažiti in vso mlečno posodo dobro v lugu izkuhati.

Vprašanje 71. **Krava, ki je ponoči nenadoma storila, je požrla svoje trebilo** in vprašam, če je to zelo škodljivo in kaj je storiti? (M. M. v S.)

Odgovor: Ni nič redkega, če krava požre svoje trebilo, kar malokdaj škoduje in v najhujšem slučaju si krava za kratek čas pokvari želodec, kar samoodsebe preide in je vsako zdravljenje nepotrebno. To velja le za sveže trebilo,

kajti kako že nagnito trebilo pač more kravi bolj škodovati, četudi ni navadno nikdar zelo nevarno.

Vprašanje 72. Ujel sem lisico in tukajšnji najemnik lovišča zahteva, da moram njemu dati kožo od lisice za 5 K. Ali sem res dolžan oddati najemniku lovišča lisičjo kožo po tako nizki ceni, ko je vendar danes vsakovrstna kožuhovina tako draga? (A. V. v R.)

Odgovor: Lisica je lovna žival, sicer škodljiva, zato ne uživa nikakega varstva in lastnik ali najemnik lovišča ni odgovoren za škodo, storjeno po tej divjačini, vendar je lisica last tistega, ki ima pravico do lovišča. Vi ste torej dolžni kožo oddati lastniku ali najemniku lovišča, drugače ste lahko kaznovani zaradi lovske tatvine. Bodite veseli, če Vam dotičnik za kožo sploh kaj da, kajti ni nikakega predpisa, ki bi velel plačati kako pristojbino za pobijanje škodljivih živali, vendar je star običaj, da se v takem slučaju plača primerna pristojbina, ki se imenuje strelilni dar.

Vprašanje 73. Kako naj odpomorem svojemu črešnjevemu drevju, iz katerega se tako močno izceja neka smola, da se hoče drevje posušiti? (J. L. v S.)

Odgovor: Koščičasto drevje, zlasti črešnjevo, breskino in marelično, postaja smolnato, če se vsled močne rasti ne more lubad dovolj raztegniti in takorekoč les zadrgne. Črešnjevo drevje dobi to bolezen na neprikladnih tleh, zlasti na plitvi zemlji, ki ima spodaj gruščasto spodnjo plast. Če se naredi zgodaj pomladi z ostrim nožem podolgem zareze skozi lubad do lesa po deblu in po vseh vejah, ki so že dovolj debele, pa ima lubad priliko, se raztegniti in izcejanje smole se prepreči. Ob zarezah prične lubad zijati ter sproti rase nova lubad. To delo je pomladi notri do Kresa vsake tri do štiri tedne ponoviti, in sicer vselej na drugem mestu. Čez tista mesta, kjer se izceja smola, je posebej potegniti take zareze, ki jih je v krajših presledkih obnoviti. To delo je na črešnjevemu drevju vsako leto toliko časa vršiti, dokler se pojavlja izcejanje smole.

Družbene vesti.

* **Popravek.** V zadnji številki »Kmetovalca« na strani 63. je bila objavljena sestava »Presojevalnice za cene«, toda v napis se je urinila neljuba tiskovna pomota, ki jo je itak lahko iz besedila dotičnega spisa vsakdo doznal. V napisu je bilo napačno tiskano »Presojevalnica za seme«, dočim se mora pravilno glasiti »Presojevalnica za cene«.

* **Amonijevega sulfata,** čegar oddajo za gnojenje krompirju smo objavili v zadnji številki »Kmetovalca«, ni več v zalogi, ki je že pošla, ko je bil zadnji list izdan. Vzrok temu je pa tudi dejstvo, da je kmetijska družba dobila za Kranjsko nakazana samo dva vagona tega umetnega gnojila, dočim ga je bilo zatrdno obljubljenih tri vagona.

(Nadaljevanje Družb. vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Naznani!o!

Skušnje na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani se bodo vršile

dne 26. junija 1917, ob devetih dopoldne, in sicer iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole.

Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj vložijo pri predsedniku izpraševalne komisije gospodu vladnemu svetniku Ivanu Mundi (živilozdravniški oddelek c. kr. deželne vlade) v Ljubljani

do 15. junija 1917

prošnjo za sprejem k skušnji, ki naj ji prilože:

1.) učno spričevalo in

2.) potrdilo o najmanj triletni službi kot kovaški pomočnik.

(Odredba c. kr. min. za notr. zad. z dne 27. avg. 1873, drž. zak. št. 140.)

V a b i l o

na

O B Č N I Z B O R

c. kr. kmetijske družbe kranjske

ki bo

v sredo, dne 23. maja 1917, ob desetih dopoldne, v društvenih prostorih v Ljubljani, Turjaški trg št. 3, I. nadstr.

S P O R E D :

1. Predsednik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1916.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1916. in proračuna za l. 1918.
4. Volitev predsednika za bodočo triletno poslovno dobo.
5. Volitev enega podpredsednika v zmislu § 18. družbenih pravil za bodočo triletno poslovno dobo.
6. Volitev štirih novih udov glavnega odbora na mesto po § 18. družbenih pravil izstopivših, ki jim je pošla poslovna doba. Ta nova volitev se ima vršiti vsled prošle triletne poslovne dobe za odbornike gg. Frančiška Bartola, deželnega kmetijskega veščaka v Ljubljani; Frančiška Isteniča, posestnika v Gorenjem Logatcu; Leopolda barona Liechtenberga, namestnika deželnega glavarja, graščaka itd. (umrl) in Josipa Ravnikarja, posestnika v Njivicah pri Radečah.
7. Obravnave o predlogih glavnega odbora.
8. Obravnave o predlogih podružnic.

V Ljubljani, dne 30. aprila 1917.

Predsedstvo c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Evgen Lampe l. r.
podpredsednik.

Določila pravil c. kr. kmet. družbe kranjske glede družbenih občnih zborov:

Občni zbori so pristopni edinole zastopnikom podružnic, izvoljenim v zmislu § 31., glavnim odbornikom, družbenim uradnikom, ki jih glavni odbor dovoli, in poročevalcem listov. Razen teh imajo k občnim zborom pristop od glavnega odbora povabljeni dostojanstveniki in zastopniki gospodarskih korporacij.

Občnemu zboru predseduje predsednik ali njegov namestnik (§ 19.). Da je občni zbor sklepčen, je treba, da je zastopana najmanj četrtina vseh podružnic, pri čemer je smatrati podružnico za zastopano, če je navzoč vsaj en njen zastopnik. Če občni zbor ni sklepčen, tedaj je razpisati nadalje v šestih tednih nov občni zbor, s tem pristavkom, da bo ta zbor smel pri vsakem številu zastopnikov podružnic sklepati o vseh predmetih, ki so bili na prejšnjem dnevnem redu.

Na družbenih občnih zborih imajo pravico glasovati le v zmislu § 31. pravilno izvoljeni zastopniki podružnic ter vsi udje glavnega odbora.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice za poljansko dolino v Gorenjivasi, ki bo dne 20. maja t. l. ob treh dopoldne na Trati pri Humru v sobi izobraževalnega društva.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika in pregled računov za leti 1915 in 1916.
2. Volitev načelstva in nadzorstva.
3. Volitev podružničnih zastopnikov k občnemu zboru.
4. Slučajnosti.

Ako bi ob določeni uri ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo pol ure pozneje zborovalo ob vsakem številu navzočih udov.

V Gorenjivasi, dne 4. maja 1917.

J. Uršič, načelnik.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 9. V Ljubljani, 15. maja 1917. Letnik XXXIV.

Mala naznanila.

Za vsako vrsto je naprej plačati 30 vinarjev v denarju ali znakah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, tičejo se gospodarskega prometa.

Upravištvo ne prevzame posredovanja.

Barteljnovo klajno apno ima vedno v zalogi po najnižji ceni L. Fürsager v Radovljici. 39

Tudi letos kupuje **R. Luckmann**, prej J. Leuza nasl. v Ljubljani na Martinovi (Ahacljevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zeljšča, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s priddnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. 80

Begunjska rodbina išče službe oz. dela najraje kje na Kranjskem. Vprašati je pri Frančiški Strniša, Ptujška gora pri Ptuj. 91

Laškega petelina pristne pasme kupi oskrbništvu graščine Fužine, p. D. M. Polju. 94

Jajca za valenje od štajerskih kokošij po 40 h komad oddaja po povzetju kmetijska šola na Grmu, Novomesto. 95

Pristni čebelni vosek in med kupi v vsaki količini trgovec Jurej Jenko, Škotja Loka, in prosi tozadnjih ponudb. 98

Dva lepa bika eden pincgavske eden simodolske pasme, po eno leto stara, pripravna za pašo prodaja za ceno po dogovoru Jožef Križman, posestnik in bikorejec v Stražišću pri Kranju. 100

Telica dve leti stara, pincgavske pasme, ki bo v dveh mesecih teletila je naprodaj, za ceno po dogovoru. Jožef Mencinger, Sp. Otok, p. Radovljica. 101

Tehtnice decimalne v vsaki izvršitvi do 3000 kg, tehtne moči — tudi za tehtanje živine, vozov, ali za obešati, s premikajočo utežo, z verigo in talerjem ali le z kavljem, dalje bencinmotorje od 2 PS naprej, razne mlatičnice, tudi s popolnim odtistovanjem, ki slamo oddajajo tako gladko, da kar snope poveže (Breitdreschmaschine), stroje za košnjo trave in žita, parilne kotlje, gnojnične pumpe, transmisije in lesena kolesa za jermena, mlne na ročno ali drugo silo, tatov in ognja varne blagajne, piporoča J. Božič, Pošta Grafenstein. Splošni cenik se ne odda, treba je natančen opis, velikost, za katero rabo itd., ter pridejati znamko za odgovor. 102

Žrebe žilantne pasme, 5 mesecev staro je naprodaj. Poizve se pri Francu Novak na Pleševci, p. Brezovica pri Ljubljani. Cena po dogovoru. 103

Deset čebelnih rojev prvih, močnih kupim v panjih, ki bi jih po izpraznitvi takoj vrnil. Ponudne prosi Josip Doltar, Crnomejl. 104

Stroj za izdelovanje betonske zidarske opeke kupi Peter Strel v Mokronogu. 97

Pristavnik

ki je zlasti večš živinoreje in kmetijskih del se s 1. junijem sprejme.

- Plača po dogovoru. -
Ponudbe na upravištvo
»Kmetovalca«. (27)

Storže

od smrek in borovcev brez semena kupi v vsaki množini za podkurjavo

Pisarna

c. kr. kmet. družbe kranjske.

Vrečezanje pošlje družba. (28)

Trakove za vezanje snopov

iz ostro osukanega natron-celuloznega popirja

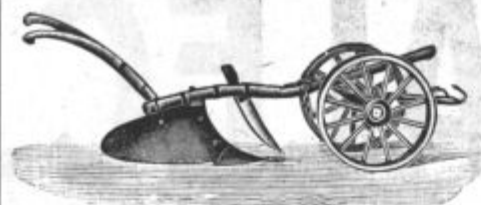
jako trdne

jamčeno najboljšo nadomestilo za konopne trakove. Vzorci se pošiljajo najceneje. (31)

Tetra-Unternehmung, Dunaj IX., Rossauerg. 3-5.

Telefon 19983.

Podpisujte šesto avstrijsko vojno posojilo!

Navadne pluge

z patentirano plužno glavo, fino izdelane.

Obračalne pluge

ki orjejo na levo ali desno, za hribovite kraje.

Univerzalne jeklene pluge

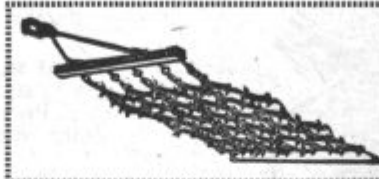
za globočine od 9—40 cm.

Jeklene vinogradske pluge

z enokolatimi plužnami.

Travniške brane

več vrst priporočata

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga strojev

Ljubljana,

(5)

Dunajska cesta štey. 16.

VABILO

na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice
na Viču

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

ki se vrši

v nedeljo, 3. junija 1917.

ob 11. uri dopoldne

v občinski pisarni na Viču.

Dnevni red;

1. Otvoritev ter določitev sklepčnosti.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Potrditev letnega računa.
5. Volitev načelstva. (29)
6. Volitev nadzorstva.
7. Raznoterosti.

V slučaju nesklepčnosti se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, ki sklepa brez ozira na števila navzočih.

VIČ, dne 15. maja 1917.

Načelstvo.

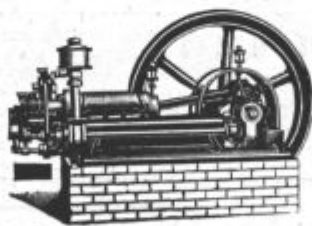
Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje — Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin — Žveple v prahu — Limonovo kislino — Vinske kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni (6)

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev

iz najslavitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 | 0 | 0
4 | 4 | 0

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljšo.

Nadaljevanje „Družbenih vesti“:

* **Fenolftaleinov reagenčni popir**, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, ima kmetijska družba v zalogi in ga oddaja polo po 1 K.

* **Modra galica** za letošnje škropljenje trt je odposlana vsem naročnikom ter jo imajo že davno v rokah, vsled česar ni nihče oviran svoje trte zadosti in pravočasno škropiti. Edino na Kranjskem imajo vsi vinogradniki naročeno modro galico že v rokah. Kmetijska družba razpolaga še čez majhno zalogo modre galice, ki jo hrani za one male vinogradnike na Kranjskem, ki niso galice iz enega ali drugega vzroka naročili ali ki je niso utegnili naprej plačati in so zato z naročitvijo čakali. Ostala zaloga ostane tudi prihranjena za tiste, ki so galice premalo naročili in jim je utegne za drugo ali tretje škropljenje zmanjkati. Vsi drugi, ki so mogli pravočasno naročiti dovolj modre galice, je pa sedaj ne dobe več.

* **Semena nemške detelje** (lucerne) ni družba z Ogrskega mogla dobiti, dasi je denar zanj že oktobra 1916 založila.

Domača detelja (trifolium pratense) jamčeno brezpredenično seme stane pri nadrobni prodaji . kg K 6:10 pri oddaji najmanj 20 kg „ „ 5:70 pri oddaji najmanj 100 „ „ „ 5:55

Seme hmelske lucerne (Medicago lupulina) dveletna rumena detelja stane pri družbi 4 krone kg. To brezpredenično seme uspeva tudi v slabih, apnenih ali lahkih zemljah in je posebno priporočljivo za primes k travnim semenskim zmesem.

* **Gnojila za pomladno gnojenje.** Tomasove žlindre in superfosfata dohaja družbi v tako pičlih množinah, da dosedanjim prijavam daleko ne more zadostiti. Novih naročb družba zato zaenkrat ne more več sprejemati.

Žveplenokisli amonijev sulfat stane K 51.— 100 kg z vrečo vred.

Kostna moka K 35.— 100 kg z vrečo vred. Na naslov ene podružnice more družba dati le do največ 500 kg tega gnojila.

Žveplenokisli kalij z $\frac{48}{61}$ odstotki čistega kalija stane sto kg K 44.— z vrečo vred.

Kalijeva sol z 20 odstotki čistega kalija je došla in stane K 14.— sto kg z vrečo vred.

* **Za vinogradnike** ima družba v zalogi:

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron kg. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdu«, ki je udrom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozdnim plesnobi namesto žveplove moke, ki je letos ne bo dobiti, stane K 1:20 kg. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi številki »Kmetovalca«.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved in za teleta, ovce in koze po 14 K komad. Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po 80 h. — Gumijevi seski po 2 K 40 vin.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) ima družba zopet v zalogi in ga oddaja kg po 96 h.

Kmetovalci, košnja se bliža!

Zatorej ne pozabite takoj pisati po „Gorenjsko koso“, ki je lahka, zelo fino izdelana iz najboljše kovine. Za dobro kakovost se jamči. Znana je že daleč po svetu in posebno priporočljiva tudi za ženske — Dobi se edinole samo v:

Prvi gorenjski razpošiljalnici

IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko.

Dolgosti in cene Gorenjske kose so:

cm	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95
pesti	5,	5½,	6	6½,	7	7½,	8	8½,	9	9½,

K 3:50, 3:70, 3:90, 4:10, 4:30, 4:50, 4:70, 4:90, 5:20, 5:50.

Dobe se tudi dobri brusni kamni, komad K 1.—, boljši K 1:50.

Pri večjem naročilu se dobi popust!

(30)

Zahtevajte cenik z več tisoč slikami, ki ga dobite zastonj!

Dvakrat bolj

trpežni postanejo škornji, čevlji, jermena in usnjato blago, če se dvakrat v tednu namaže z

-- **Bartheljevo** --
vaselinovo mastjo za usnje.

Usnje postane mehko, prožno in ne vsrkava vode. Stiri pločevnaste ročke po 1 kg stanejo z zabojem vred 13 kron z Dunaja le proti predplačilu. V sodih ceneje.

— Cena neobvezna! —

Mich. Barthel & Co., Dunaj, X/1.

Jajca za valenje

od dveh priznanih najboljših plemen sedanosti in najvišje odlikovanih vzgojnih rodov.

Črne rdečerožnate Minorke potomci petelina zmagovalca „Viktor“, ki je bil za 9000 K importiran iz Amerike. (Kokoši so stale po 1200 K). Jako lepe živali, zelo pridne jajčarice. Jajca za valenje po K 1:40 komad.

Jastrebški Plymouth-Rocks

lep v obliki in znakih, ameriški import, najboljše mesnata žival in najpridnejša zimska jajčarica. Jajca za valenje po K 1:40. Jajca belih pekinskih rae po K 1:40. Jamstvo za svežost in 100% oplojenje.

Perutninarski zavod

Frančišek Vodička, Smržice na Moravskem. (16)

Fellerjeve tek pospešujoče, želodec krepeče, voljno odvajalne rabarbarske kroglice z zn.

„Elzakroglice“

dobro (71 d)

želodčno zdravilo

ki pospešuje tek, prebavo in odvajanje. Predvojne cene: 6 škatljic franko 4 K 40 h. 12 škatljic franko 8 K 40 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrg št. 287 (Hrvaško).

Bolečine ublaži hitro Fellerjev „Elzafluid“.

Poizkusni tucat 6 K.

Šesto avstrijsko vojno posojilo.

Davka prosto 5½% državno posojilo po . . . K 92.50

Davka prosti 5½% državni zakladni listi po K 94.—

Državno posojilo se bo v letih 1923 do 1957 potom izžrebanja vračalo.

Državni zakladni listi bodo dne 1. maja 1927 nazaj plačani.

(32)

Podpisovanja in pojasnila pri poštno hranilničnem uradu in pri poštних uradih, pri davčnih uradih, državih blagajnah, pri Avstro-ogrski banki in nje podružnicah, pri vseh bankah, bankirjih, hranilnicah zavarovalnicah, kreditnih zadrugah in njih zvezah.

Ugodnosti Avstroogrške banke in vojne blagajne za predujeme pri posojilih v svrhu podpisovanj.

Podpisovanje od 10. maja do 8. junija 1917.